

Hvem er på vej ind?

Kommende nye fuglearter i Danmark

DOF Nyt's faste observationsbestyrer giver et bud på, hvilke arter der først vil blive registreret som nye i Danmark.

af Rolf Christensen

Hvert år bliver der fundet nye fuglearter i Danmark. Med undtagelse af 1979 er det sket hvert eneste år siden 1966. I 10-året 1984-93 blev der i gennemsnit set 3,4 nye arter pr år, og 1988 var det hidtil største år med ikke mindre end 10 førstegangsføremønstre. Så mange nye arter er ikke før blevet beskrevet på ét år, og det bliver sandsynligvis aldrig overgået!

Nye arter vil fortsat komme til, selv om det nok efterhånden vil ske i faldende tempo. Hvilke arter er de mest sandsynlige som nye på Danmarks-listen?

For at vurdere det, har jeg undersøgt føremønstrene i vore nabolande, det vil sige alle lande "rundt om" Danmark plus Finland og Island. I udvælgelsen af arter vejer føremønstret i Sverige som regel tungest, typisk efterfulgt af hhv. Finland, Norge, Polen, Tyskland, Holland, Belgien, England, Færøerne og Island. Nyere fund i nabolandene øger sandsynligheden

mere end gamle. Andre påvirkende årsager er afstanden til det normale føremønsterråde; hvor langt arten normalt trækker, samt om den har ændret udbredelse eller hyppighed.

Forekomster i nabolandene

Føremønstret i Danmarks geografiske nærhed er altså af afgørende betydning for, om en art også kan ventes hertil. Tabellerne til højre giver derfor et fingerpeg om, hvilke arter der nok kommer først. De viser, hvor hyppigt arter, der ikke er truffet i Danmark, er blevet set som trækfugle i hhv. Fennoskandinavien og de nabolande, der er nævnt ovenfor.

Som det ses, er de fleste af de observerede arter gengangere i både Fennoskandinavien og nabolandene, omend med væsentlige forskelle i hyppigheden. Ved at sammenholde og vægte iagttagelserne har jeg udarbejdet lister over, hvilke arter, vi inden for en kort årrække kan vente også at træffe i Danmark. De første ti, som er nærmere beskrevet, er nævnt i prioriteret rækkefølge efter, hvor stor sandsynligheden for deres opdukken er. Det samme gælder den efterfølgende liste med 20 arter, mens de 16 sidst nævnte arter er opstillet i tilfældig rækkefølge.

De hyppigste trækfugle i Fennoskandinavien, der ikke er truffet i Danmark:

Ringnæbbet måge	26
Kalanderlærke	18
Præriemåge	13
Amerikansk tundrahjelle	12
Dværglærke	9
Mongolsk piber	9
Bairdsryle	8
Sibirisk drossel	8
Gråstrubet drossel	6
Hvidhals	6
Pechorapiber	6

De hyppigste trækfugle i vore nabolande, der ikke er truffet i Danmark:

Ringnæbbet måge	1000
Amerikansk tundrahjelle	203
Bairdsryle	195
Plettet mudderklire	121
Gråstrubet drossel	60
Pechorapiber	57
Præriemåge	50
Kildire	40
Sibirisk drossel	37
Klirryle	31

De ti mest sandsynlige nye fuglearter for Danmark

1: Amerikansk tundrahjelle, Saint Agnes, Scilly, England, 13/10-91. (Foto: David Tipling.)

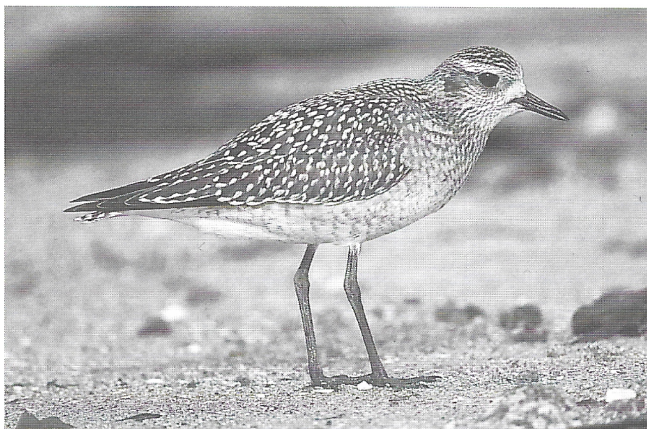
(Tallet i parentes er summen af påståede danske fund)

1: Amerikansk tundrahjelle (Pluvialis dominica) (2)

Yngler i Alaska og Nordcanada. Langdistancetrækker, der overvintrer i Sydamerika.

Dette er den hyppigste vadefugl i Norden og i vore nabolande, der endnu ikke er set herhjemme. Arten er truffet ikke mindre end 10 gange i Sverige og 2 gange i Norge. Derudover er den set 172 gange i Storbritannien foruden fund fra: Polen 3, Tyskland 4, Holland 5, Frankrig 7 og Island 7.

De engelske fund topper i september-oktober, mens sensommeren har vist sig at være en god tid for tundrahjeller i Skandinavien. Førstefundet vil sandsynligvis ske i et vådområde i Jylland i tiden juli-august.

2: Bairdsryle (*Calidris bairdii*) (3)

Yngler fra arktisk Nordøstsibirien til Nordvestgrønland. Langdistancetrækker, der overvintrer i Sydamerika.

I alt 9 fund foreligger i Norden: Sverige 3, Norge 2, Finland 3 og Island 1. Storbritannien melder om ikke mindre end 175 fund. Herudover er arten set i: Polen 2, Tyskland 4, Holland 4 og Belgien 1. Langt de fleste observationer er fra august-oktober.

Det første danske fund bliver formentlig en éndagsfugl midt på efteråret på en af de klassiske vadefuglelokaliteter.

3: Provencesanger (*Sylvia undata*) (0)

Yngler i Nordafrika og Sydvesteuropa. Stand- og strejffugl.

Denne lille sylvia (se forsiden) er truffet 3 gange i Sverige og 1 gang i Finland, så den må også kunne findes herhjemme. Derudover er der fund fra: Tyskland 4, Holland 2 og Belgien 5. Arten yngler desuden fåtalligt i Sydengland.

Det er mest sandsynligt, at det første fund vil dreje sig om en fugl, der bliver ringmærket eller observeret i et krat langs den jyske vestkyst i tiden april til juni. Arten kan dog dukke op hele året, idet den er ret hårdfør.

4: Ringnæbbet måge (*Larus delawarensis*) (5)

Yngler i det centrale Nordamerika. Hovedsagelig trækfugl.

Dette er den almindeligste trækgæst i Norden, der ikke er truffet i Danmark. Mangen en feltbisse har kigget langt efter arten i årevis! Svenskerne melder om 6 fund og Norge hele 20. Siden arten for første gang registreredes i Storbritannien i 1973, er der alene til og med 1987 set 614 ex. Arten er her meget sjælden på østkysten, idet de fleste fund er fra de sydlige og vestlige egne fra slutningen af december til april. Derudover er den set i: Polen 4, Tyskland 3, Holland 4, Belgien 4, Færøerne 2 og Island 39.

Det første danske fund vil formentlig dreje sig om en fugl, der har overvintret i det sydvestlige Europa efter at være ankommet sent på efteråret. Om foråret vil den trække nordpå, og chancen er da størst for at den vil nå Danmark. Arten vil nok kunne dukke op fra midt i april og frem, og det vil formentlig dreje sig om et flere-dagsfund - måske en langtidsstationær? Fuglen kan lige så godt dukke op i den østlige som i den vestlige del af landet. Biotopen vil nok være en kystnær mark eller græsareal, hvor arten opholder sig sammen med stormmåger. Så opgiv ikke, drenge!

Fra oven:
2: Bairds ryle, New York, i september. (Foto: Arthur Morris.)

4: Ringnæbbet måge, adult (i vinterdragt), Hamle, Cornwall, 18/10-94. (Foto: David Tipling.)

5: Præriemåge (i første vinterdragt), Riverhead, New York. (Foto: Arthur Morris.)

5: Præriemåge (*Larus pipixcan*) (3)

Yngler på de midtvestlige nordamerikanske prærier. Langdistancetrækker, der overvintrer i Sydamerika.

Foruden ringnæbbet måge er dette den hyppigst sete amerikanske mågeart i Norden. Det kan derfor undre, at ingen af disse to arter er set herhjemme, mens vi har fund af både bonaparte- og lattermåge! Artens hyppighed i Norden - Sverige 7, Norge 6 og Island 2 - er overraskende høj sammenlignet med Storbritannien 28. Desuden fund fra: Tyskland 3, Holland 3 og Færøerne 1.

Denne art er ikke særlig kystbundet, så førstefundet kunne lige såvel komme fra et ferskt vådområde som fra kysten. Med de mange svenske fund vil arten også kunne dukke op i Østdanmark. Det bliver nok et flere-dagsfund indenfor månederne maj-august.

6: Plettet mudderklire (*Actitis macularia*) (3)

Arten yngler i Nordamerika og overvintrer sydpå til Sydamerika. En udpræget trækfugl.

2 finske fund er de eneste fra Norden. Til gengæld er arten truffet i Tyskland 11 gange, Holland 2, Belgien 4, England 108 (1 ynglefund!) og Island 4. Den er oftest set i maj-juni og august-oktober med flest fund om efteråret.

Det første danske fund vil nok dreje som om en sen efterårsfugl, der måske kunne forsøge at overvintrere. Et forårsfund af en fugl i sommerdragt er også muligt. For tiden er et fund fra oktober 1994 til behandling i SU.

7: Hvidhovedet and (*Oxyura leucocephala*) (0)

Findes omkring Middelhavet østpå til Mellemøsten. De europæiske bestande har været i stor tilbagegang. De østlige bestande er udprægede trækfugle.

Fra Polen foreligger 10 fund, Tyskland 8, Holland 10, Storbritannien 2 og Frankrig 13. Flere af disse kan være undslupne fangenskabfugle eller stamme fra et forgæves ungarsk udsætningsprojekt der stod på indtil 1986, men mange ældre fund viser at arten kan strejfe spontant.

Det første danske fund vil sandsynligvis komme i et fersk- eller brakvandsområde i den sydlige del af landet, men det er ikke sikkert at det vil blive regnet for spontant.

8: Sibirisk drossel (*Zoothera sibirica*) (2)

Yngler fra det centrale Sibirien til Japan. En udpræget trækfugl, der overvintrer i Sydøstasien.

Der foreligger 8 fund fra Norden: Sverige 1 og Norge 7. Derudover er arten set i: Polen 10, Tyskland 11, Holland 2 og Storbritannien 6.

6: Plettet mudderklire (i vinterdragt), Costa Rica, november 1992. (Foto: David Tipling.)

7: Hvidhovedet and, han (i fangenskab), Sussex, England. (Foto: David Tipling.)

8: Sibirisk drossel, han, Beidaine, Kina, 15/5-94. (Foto: David Tipling.)

9: Klireryle, East Pond, New York. (Foto: Arthur Morris.)

Arten vil formentlig dukke op i et kystnært krat sent på efteråret. Eventuelt vil den først blive fundet, når den hænger i en ringmærkers net! Det bliver sandsynligvis en endagsbegivenhed.

9: Klireryle

(*Micropalama himantopus*) (0)

Yngler i Nordamerika og overvintrer i Sydamerika - altså en udpræget trækfugl.

Danmark er ene om at mangle arten i Norden: Sverige 2, Finland 1, Norge 1 og Island 1. Klirerylen er derudover truffet i Belgien 1 og Storbritannien 25.

Denne let genkendelige vadefugl vil formentlig gæste et vådområde i Vestdanmark tidligt på efteråret, og den vil nok blive i flere dage.

10: Kalendarlærke

(*Melanocorypha calandra*) (3)

Arten yngler i Middelhavssegnene og videre østover. Den er standfugl i Europa, mens de østlige bestande er strejfugle.

Kalendarlærken er den hyppigste småfugl, der har gæstet Norden uden at være set i Danmark. Arten har tidligere været på landets liste, men fundet regnes i dag for usikkert. Som vel det magreste i Europa tæller vort lands liste derfor kun 5 lærkearter. Fra Sverige foreligger 3 fund, Finland 7, Norge 8, Polen 1, Holland 4 og Storbritannien 3. (Ingen af dem synes dog at have ladet sig fotografere, så derfor intet billede af den.)

Arten er oftest set i april-maj samt oktober, men ellers er det svært at præcisere det første danske fund.

De næste i rækken

De 20 arter i skemaet skal også tages i betragtning som potentielle nye for Danmark. De lange parenteser beskriver antallet af nabolandenes fund. Arter mærket med en asterisk (*) kan træffes som undslupne fangenskabsfugle.

Arter der iøvrigt kunne dukke op i Danmark i fremtiden er (antallet af fennoskandinaviske fund i parentes): dværgskarv (1), sorarørvagtel (3), kil-dire (1), kaspisk præstekrave (1), kæmperyle (1), amerikansk dværgryle (1), amerikansk svaleklire (1), forsters terne (1), gråspætte (ynglefugl), hvidvinget lærke (3), sort lærke (3), sortstrubet jernspurv (2), trænatteger (2), blådrossel (2), masketornskade (2) og spansk spurv (2).

Om at spå om fremtiden

Denne artikel blev først publiceret i Københavnsafdelingens lokalblad "Pica" i 1992, og i 1993 blev en ny version bragt i Viborg amts lokalblad, "Hjejlen". Da artiklen blev offentliggjort første gang, skønnede jeg, at 5 ud af de 10 mest sandsynlige arter

De næste 20 potentielle nye arter

Hvidhals (0).....	(S5,N1,NL1,GB2)
Gråstrubet drossel (0) ...	(S1,SF2,N3,PL8,D18,NL6,B7,GB15)
Blå glente* (0)	(PL1,D5,B1,NL2,CH2,SCZ1,A2,F18)
Dværglærke (1)	(S3,SF4,N2,GB4:42ex,A1)
Pechorapiber (6)	(S1,SF2,N3,PL2,NL4,GB44,IS1)
Gråsejler (4).....	(S1,N3,NL1,GB8)
Tornhalesejler (0)	(S1,SF3,N2,GB8)
Mongolsk Piber (1)	(SF9,B1,NL1,GB8)
Pallas græshoppesanger (1)	(N4,PL1,D1,NL2,GB13)
Rustværbling* (0).....	(S1,SF2,PL1,GB2)
Klippeværbling* (1)	(S4,PL4,NL1,GB6)
Sumpvibe (0).....	(S1,SF2,PL1,D3,NL3,GB4)
Lille sejler (1)	(S4,GB10)
Østlig kalendarlærke (1)	(S2,SF1,GB3)
Tyndnæbbet måge (3)	(S2,SF1,PL1,D2,GB5)
Bleg gulbug (2)	(S1,SF1,N1,GB14)
Kaspisk præstekrave (0)	(N1,D1,GB3,F3)
Rosenbrystet kernebider*	(0)(S1,N2,GB22,F1)
Brunrygget skovdrossel (1)	(SF2,N1,GB17)
Lille bjergand* (1).....	(S1,NL1,GB8,F1,CH1)

De lange parenteser beskriver antallet af nabolandenes fund. Arter mærket med en asterisk (*) kan træffes som undslupne fangenskabsfugle.

ville være set inden de næste 5 år. Dette kom til at holde stik, idet amerikansk pibeand (øverst på listen - sås først!), sibirisk jernspurv, isabella-tornskade, ørkenpræstekrave og middelhavsstenpikker (godkendt fra 1990) var på Danmarks-listen inden der var gået 2 1/2 år! Igen vil jeg nu skønne, at 5 af ovennævnte 10 mest oplagte arter vil være set indenfor landets grænser, inden der er gået 5 år.

Tilgangen med i snit 3,4 nye arter pr år 1984-93 mener jeg vil falde med cirka 1 art pr år i løbet af det næste årti. Hermed burde Danmarkslisten rumme omkring 450 arter i år 2003 (den er på 425 nu, april 1995), hvilket kan sammenlignes med Sveriges 447 arter til og med 1993.

Ét er teori, noget andet praksis. Nogle nye arter for landet har overgået selv den vildeste fantasi, f.eks. canadisk kobbersneppe ved Ho Bugt i 1986 (3. fund i Vestpalæarktis) og brun tornskade ved Gedser i 1988 (2. fund)! Det er heller ikke altid på den mest oplagte fuglelokalitet, at sjældenhederne findes. De seneste års overraskelser viser, hvor tilfældigt de nye arter kan dukke op: nævnes kan isabellastenpikker på øen Endelave ud for Østjylland i 1989 samt både lille gulbug og ørkensanger på sandøen Langli nær Esbjerg i 1988 og 1989!

Held og lykke i efteråret! Husk at starte øverst på listen...